

Parsifal

Wagner ünnepi színjátéka az Operaházban

Az ideai komoly művészi munkában töltött operai szezonmal méltó koronája a *Parsifal*, amelynek ez az első operaházi előadása. A *Wagner*-premier két főszlópa: *Kerner* István és *Márkus* László hatalmas tudással és a mű szellemébe bevilágító gazdag fantáziával, szólaltatta meg a bayreuthi mester örökértékű hatyudalát. Nekik köszönheti a magyar közönség ezt az előadást, amelynek minden egyes szereplőjét valóban áthatotta a komoly művészi feladat ájtatos fősége és kivételes jelentősége. A *Parsifal* az első népeperai előadása óta eltelt tiz esztendőben egyáltalán nem hallhatta a magyar főváros. A *Parsifal* szöveg könyvének ez alkalomra készült fordítása (*Lányi* Viktor kitünő munkája) és különösen *Márkus* László főrendező ujtőrekvésű szinpadí művészete teljességgel a bemutató jellegét adja az operai előadásnak.

*

A *Parsifal*, amelynek eszméjét *Wagner* évtizedeken át hordozta magában, a katolicizmus legmagasztosabb megnyilvánulásait viszi szinpadra. A művészi alkotás már mély vallásos tartalmánál és erkölcsi jelentőségénél fogva is kiemelkedik a rendes színházi keretektől és így érthető, hogy *Wagner* miért ragaszkodott e művének kizárólagos bayreuthi előadásához. Ájtatos ünnepi színjátéknak nevezi, amely csak különös alkalommal adható elő. Míg a tetralógiában, amely zenedramái elveinek legfőbb lefétéményese, az énekszólam tisztára deklamáló, a *Parsifalban* ismét a melodikus elemnek jut nagy szerepe a drámai jellemzésnél. *Wagner* az evolúció útján érkezett a *Parsifal* dallamvilágához. A dráma vallásos tárgyából szükségszerűen következett a zenei kiegyenlítődé, amely itt elsősorban az énekszólamoknak hajlékonyságát és bensőségét adja vissza.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Sauerwald Géza*

Cím: *Parsifal*

Forrás: *Új Nemzedék*

Bn
(Helv)

1924. 6. 1.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Olda)

Osztályozás

Tárgy

792

Hely

Operaház

Idő

"1924"

Személy

A *Parsifal* breton eredetű mondája a még régebbi Grál-mondával olvadt össze és *Wagner* így ismerte meg *Wolfram von Eschenbach* híres lovagi époszának feldolgozása nyomán. A középkor népköltészeté csodás gazdagsággal és ragyogó fantáziával szőtte át a két mondat, amelyhez a keresztény hit fenséges misztériumai fűződnek. A Grál az a hely, amelyben Krisztus Urunk az utolsó vacsorán tanítványainak nyújtotta szent véré, a monda szerint ugyanebben fogta fel később arimathiai József a keresztre feszített Üdvözítő véré. A Grál tehát az isteni életet és az emberiség megváltását szimbolizálja. A helynek csodás ereje volt, aki ránézett, az a monda szerint örök fiatalságot nyert. A Grál örözetére alapította *Titur* a templomos vitézek rendjét és ezek a *Monsalvat* hegyén álló ragyogó Grál-várban teljesítik szent tisztüket. *Titur* agg korában fiára, *Amfortasra* bizza a szentséget, de az *Klingsor*, a gonosz varázsló hatalmába kerül, aki sebet üt rajta és így kínzó fájdalmában, nem tudja hivatását betölteni. Őt váltja meg végül *Parsifal*, a „tisza balga“, aki hosszas bolyongás után ébred isteni rendeltetésének tudatára és meggyógyítván *Amfortast*, maga lesz a Grál-vár királya. A Grál tiszta lovagjaival szemben *Klingsor* a bűnös érzékiség, a pogányság megszemélyesítője. Ezt a két ellentétes világot vetíti szemünk elé *Wagner* zseniális orkeszterművészete a színek pazar pompájában és ezek összeütkezésének drámai mélyéből születik meg a megváltás természetfeletti boldogságot árasztó békéje. És ennek érzékeltetésében valóban átszellemlő *Wagner* fenkőlt egyénisége és hasonlítóhatatlan muzsikája.

Az Operaház előadása, bár sokban eltér a wagneri tradícióktól és különösen szinpadí beállításában merészen új stilizáltságot igyekszik érvényesíteni, általában sikerültnek mondható. Egységes és ebben ismerünk rá *Márkus* Lászlóra, akinek munkájára különben szeretnénk még visszatérni. A dekorációk szokatlanok, ugyszintén a szin- és fényhatások különösen akkor, ha külföldi (például a müncheni) *Parsifal* előadásával vetjük össze. Az együttes játékképe sem felel meg mindennütt a követelményeknek, amelllett a főpróbán valamelyes ingadozás volt érezhető, ami a képek hatásából és drámaiságából vont le. Külön említést érdemel az az újítás, hogy a nézőtér és a szinpad legendaszerű világa közé *Márkus* egy hatalmas kandelaberekkel díszített előteret helyez, amely átmenetnek tekinthető a kettő között. És ezt végig meghagyja változatlanul, csupán a gyertyák fénye vagy elősötétülése jelzi az akció szerint a Grál hatalmát, illetve elhomályosodását. Ez az ötlet nem valami szerencsés és különösen a II. felvonásban hat zavaróan. Az I. felvonásbeli kórusok elhelyezését határozottan kifogásoljuk, mert azoknak két magasságban, a kupolában van az előírás szerinti helye. Az oldalnyosókból hallott ének a wagneri illuziót rontja le.

A zenekar *Kerner* István szuverén biztosságú vezénylese alatt drámai erejű játékával nem egy kiemelkedő részletben gyönyörködte-tett. Persze apróbb kifogások itt is volnának, de *Kerner* stílusa imponáló és nemesen leszűrt, igazi *Wagner*, aminek folytán nem egyszer kerül élénk ellentétbe a szinpadal. A szereplők közül első helyen *Hasselbeck* Olgát kell említenünk, *Kundryja* tökéletes éneken és meg-rázó játékban. *Parsifal* nem illik *Szekelyhídy* egyéniségéhez, már megjelenése sem kelti a tiszta balga ifju benyomását. Nagy muzikalitásával és szinpadí rutinjával mindazonáltal sokért kárpótol. *Amfortas* fájdalmas vonaglásának *Szemere* Arpád ad megható hangokat. *Venczell* tudásának legjavát adja, bár ő sincs a helyén. *Szendy* *Klingsorja* kiváló alakítás. Az apródok és Grál-lovagok jók. A kórusok azonban meglepően gyöngék, sokszor disztonálnak. A főpróba után ítélve még fejlődést várhatunk a további előadásoktól.

Sauerwald Géza